

Vejledning om etablering og overdækning af kompost i markstakke

samt overdækning af fast gødning

Indledning

I Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 604 af 15. juli 2002, stilles der blandt andet skærpede krav til overdækning af markstakke og møddinger. I § 11, stk. 1 er det præciseret, at kompost med et tørstofindhold på mindst 30 % må oplagres i marken, såfremt oplaget er overdækket med kompost dug eller lufttæt materiale. Bestemmelsen trådte i kraft den 1. august 2004. Kravet om overdækning gælder ligeledes for fast gødning uden daglig tilførsel ifølge § 12 stk. 2.

De skærpede krav til overdækning har som formål at begrænse ammoniaktabet og er en del af Ammoniakhandlingsplanen fra 2001. Den øgede fokusering på ammoniaktabet inkl. kravet om overdækning har medført behov for modernisering af afsnit 5.1 vedrørende § 11 stk. 1 i vejledning nr. 7/1993 fra Miljøstyrelsen. Den reviderede tekst fremgår af det følgende.

Hvad må lægges i markstak?

Som hovedregel skal fast husdyrgødning (incl. dybstrøelse) opbevares i en mødding med fast bund og afløb. Kompost må dog opbevares i marken såfremt tørstofprocenten er mindst 30 % for ethvert delparti. Dybstrøelse, der har ligget i en stald i 3-4 måneder i gennemsnit, er oftest så kompostlignende, at det kan opbevares i marken. Dybstrøelse fra fjerkræstalde kan være kompostlignende allerede efter 1-2 måneder.

En undtagelse er dybstrøelse fra svinestalde uden separat gødeareal. Svin fordeler ikke gødningen naturligt over hele måtten, som f.eks. kvæg gør det, men gøder i stedet i afgrænsede områder. Der er derfor risiko for, at gødningsmåtten bliver uhomogen med områder hvor tørstofindholdet er betydeligt under 30 %. For at modvirke risikoen for udvaskning fra markstakke fra sådanne stalde, skal der udlægges betydelige mængder halm på jorden under markstakken, f.eks. et lag svarende til et stempelslag af en bigballe.

I svinestalde med separat gødeareal, afsættes en meget stor del af gødningen her, og dybstrøelsen i lejearealet bliver mere homogen og tør. Den kompostlignende gødning fra lejearealet kan dermed umiddelbart opbevares i markstak, mens gødningen fra det separate gødeareal ikke kan opbevares i markstak.

Gødningsmåtten under kalve- og svinehytter kan tilsvarende kompostlignende dybstrøelse opbevares i markstak forudsat stakken overdækkes.

Etablering og vedligeholdelse af dybstrøelsesmåtter i kvæg- og svinestalde

Inden der indsættes dyr i stalden, boksen eller stien, skal der udlægges et tykt lag halm, der kan absorbere gødning og urin og dermed sikre omsætningen. En velfungerede og homogen måtte sikres ved at der jævnlige, gerne dagligt, tilføres strøelse. Strøelsen skal fordeles i stalden, boksen eller stien, og særligt områder hvor måtten er belastet med meget trafik eller afsætning af gødning skal tilføres ekstra strøelse.

Placering af markstakke

Jf. § 6 stk. 1 i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 604 af 15. juli 2002 skal markstakke overholde de samme afstandskrav som møddingspladser, stalde mv.

Kategori	Afstandskrav, meter
Enkelt vandindvindingsanlæg	25
Fælles vandindvindingsanlæg	50
Vandløb (herunder dræn) og søer	15
Offentlig vej og privat fællesvej	15
Levnedsmiddelvirksomhed	25
Beboelse på samme ejendom	15
Til naboskel	30

Stakkene bør højst ligge samme sted i 12 måneder og må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år.

I tilfælde af udvaskning eller afstrømning fra markstakken kan det lokale vandmiljø skades og det fremgår af § 11 stk. 1, at markstakken ikke må medføre risiko for forurening af grund- eller overfladevand. Stakken må derfor f.eks. ikke placeres på arealer som skrånere mod vandløb og søer og må ikke ifølge § 6 stk. 1 placeres nærmere end 15 meter fra f.eks. dræn.

Hvis en markstak placeres u hensigtsmæssigt kan det give anledning til gener for naboer. Derfor anbefales det, at markstakke placeres med størst mulig afstand til naboer.

Markstakke bør placeres så de ligger mest muligt i læ. Er stakken udsat for vind, er der stor risiko for at overdækningen blæser i stykker.

Overdækning af markstakke

Markstakken skal overdækkes umiddelbart efter udlægning. Dette gælder også selvom udlægningen foregår i et gødningshus eller lign. En midlertidig opbevaring af dybstrøelse/kompost på marken i op til en uge i forbindelse med udspreddning betragtes dog ikke som en egentlig oplagring i forbindelse med § 11 stk. 1, og er derfor ikke omfattet af krav om overdækning.

Materialer egnet til overdækning af markstakke

I husdyrgødningsbekendtgørelsens § 11 stk. 1 er der nævnt kompostdug eller lufttæt materiale som mulighed. I nedenstående oversigt er der nævnt en række materialer, der lever op til kravene i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Materialer	Bemærkninger
Plastfolie	Leveres i mange forskellige kvaliteter og dimensioner. Det anbefales at der anvendes en folie med en tykkelse på mindst 0,15 mm for at sikre at den er tilstrækkelig robust overfor mekaniske påvirkninger.
Presenning, tæt	Leveres i mange forskellige kvaliteter og dimensioner. Presenningen bør være UV-stabiliseret, da levetiden ellers er begrænset

Presenning, vævet	Vævede presenninger skal som minimum være lige så lufttætte som kompostdug.
Kompostdug	Forhandles under produktnavne som fiberdug eller geotextil. Bør have en kvalitet svarende til minimum 100 gram/m ² for at sikre at den er tilstrækkeligt robust overfor mekaniske påvirkninger. Dugen bør være UV-stabiliseret, da levetiden ellers er begrænset.

Fastholdelse af overdækningen

Da et af formålene med overdækningen er at reducere lufttilgangen, bør stakken overdækkes så lufttæt som muligt. Det kræver store overlap i samlinger og omhyggelighed med tildækning langs kanter og i overlap.

På grund af den omsætning der vil ske, på trods af overdækningen, synker markstakken sammen efter etablering. Det betyder, at overdækningen kommer til at ligge løst på stakken med risiko for, at den blæser af stakken eller rives itu. Derfor er det nødvendigt at overdækningsmaterialet fastholdes på stakken. Til dette formål kan f.eks. anvendes halmballer, bildæk, sandsække eller lignende. Som en tommelfingerregel bør stakken overdækkes lige så omhyggeligt som en ensilagestak.

Vedligeholdelse af overdækningen

Overdækningen skal tilses jævnligt i løbet af opbevaringsperioden. Skader, i form af huller i overdækningen, skal straks udbedres.